G. J. KRUIJER

GUYANA IN GUIANA?

Toen British Guiana in 1966 onafhankelijk werd, eigende de jonge staat zich de naam toe van een gebied dat veel groter is dan de vroegere Britse kolonie. Guyana is immers de naam van al het land dat door de Orinoco, de Río Negro en de Amazone wordt omvat. In het Engels wordt de naam van dit grote gebied met een *i* gespeld (Guiana), zodat de Guyanezen – toen zij hun land Guyana noemden – niet voor verwarring behoeften te vrezen.

Maar in Nederland, waar de naam van het grotere gebied tegenwoordig met een *i-grec* wordt geschreven, kunnen wel misverstanden ontstaan als de naam van het nieuwe land ongewijzigd wordt overgenomen. Toch lijkt dit laatste aanbevelenswaardig. Door buitenlandse geografische termen voor Nederlands gebruik te wijzigen maken wij de kans op verwarring alleen maar groter. Ook de Verenigde Naties zien graag dat wij zo veel mogelijk de lokale schrijfwijze volgen. Wij nemen dus de nieuwe landsnaam, Guyana, ongewijzigd over en duiden ook de andere delen van het grotere gebied zo veel mogelijk met de lokale namen aan. Suriname levert geen enkele moeilijkheid op, maar het oostelijke buurland van Suriname wel. Dit is, zoals bekend, een departement van Frankrijk dat officieel Guyane heet en in het Frans ook wel '(la) Guyane française' wordt genoemd, om het te onderscheiden van o.a. Guyane hollandaise. Volgen wij ook hier de 'local name policy,' dan moeten wij het land Guyane noemen. Maar omdat dit woord slechts één letter verschilt van Guyana lijkt het gewenst af en toe, ter verduidelijking, van 'het Franse Guyane' te spreken. Dan zijn er nog de meer perifere delen van het grote gebied, welke geen staatkundige of bestuurlijke eenheden vormen. Het meest oostelijke deel wordt door de Brazilianen *Gúiana brasileira*¹ genoemd, terwijl de Venezolanen hun deel Guyana Venezolana²

noemen. In het Spaans vindt men ook wel de naam Guayana, die echter bij voorkeur als Guyana gespeld schijnt te worden.

Zowel in het Portugees als in het Spaans bedoelt men te zeggen: het Braziliaanse, respectievelijk Venezolaanse deel van een groter geheel, dat respectievelijk als *Guiana* en als *Guyana* wordt geschreven. Het is met betrekking tot het hele gebied niet goed mogelijk de 'local name policy' te volgen, want het grotere geheel heeft een naam die op vier verschillende manieren wordt geschreven: *Guyana* (Sp.), *Guiana* (Eng.), *Guyana* (Ned.), *Guyane* (Fr.) en *Guiana* (Port.). Ik stel voor de oudhollandse schrijfwijze (*Guiana*) aan te houden, teneinde verwarring met de naam van het land *Guyana* zo veel mogelijk te voorkomen.

Ik heb mij met deze zaak beziggehouden toen ik mijn boek *Suriname en zijn buurlanden* ten behoeve van de vierde druk moest herzien. Lang heb ik gearzeld alvorens *Guyana* (voor het grotere geheel) in *Guiana* te veranderen, want – vroeg ik mij af – is het wel gerechtvaardigd een ingeburgerde schrijfwijze te wijzigen als het slechts een klein voordeel oplevert? Braziliaans *Guyana* 'Venezolaans *Guyana*' 'de *Guyana's*' leveren immers geen enkel probleem op. Alleen de enkelvoudsvorm, die niet zo vaak wordt gebruikt, kan tot verwarring leiden, b.v. 'het oerwoud van *Guyana*,' 'een weg door heel *Guyana* aanleggen.' Men zou die moeilijkheid kunnen omzeilen door de enkelvoudsvorm te vermijden en b.v. 'het oerwoud van de *Guyana's*' te schrijven. In de spreektaal zal men zich in ieder geval met zulke constructies moeten behelpen, daar *Guiana* en *Guyana* op dezelfde wijze worden uitgesproken. Daartegenover kan echter worden gesteld dat men bij de term 'de *Guyana's*' dikwijls alleen aan Suriname, *Guyana* en *Guyane* denkt. Ik heb daarom de knoop maar doorgehakt: in de nieuwe druk van mijn boek³ wordt het grotere gebied met *Guiana* aangeduid, hetgeen impliceert dat ik – mocht dit voorkomen – Braziliaans *Guiana* en Venezolaans *Guiana* zal schrijven.

Ik sprak zoëven van de oudhollandse schrijfwijze *Guiana*, maar hierbij moet wel worden bedacht dat die schrijfwijze niet zo heel erg oud is. In de 12de jaargang van *De West-Indische Gids* schreef JOH. F. SNELLEMAN nog in 1930 Fransch *Guiana* en Zuid-Britsch-*Guiana*. Ook anderen schreven in die tijd nog Britsch *Guiana*. L. C. VAN PANHUYS die in 1924 in een recensie⁴ de naam *Guiana* behandelde spelde die naam overwegend met een *i* en slechts enkele keren met een *y*. Het *Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap* was kennelijk iets moderner dan *De West-Indische Gids*, want, voor zover ik kon nagaan, werd in het *TKNAG* in 1904 voor het laatst *Guiana* geschreven.

Door de samenstellers van de *Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië* (1914-1917) werd Guiana kennelijk als voorkeursspelling beschouwd. Het grote geheel en de afzonderlijke landen worden in dit werk behandeld onder het trefwoord 'Guiana, Guyana of Guayana.' Onder dit hoofd wordt steeds Guiana, Frans Guiana, Britsch Guiana etc. geschreven. In zijn in 1888 verschenen *Geschiedenis van de koloniën Essequibo, Demerary en Berbice* schrijft NETSCHER steeds Guiana. Maar een gedeeltelijke vertaling van A. KAPPLER's, in het Duits geschreven boek *Holländisch-Guiana* verscheen, in 1883, onder de titel *Nederlandsch-Guyana*.

Ook bij het bekijken van oude kaarten krijgt men de indruk dat het in de tweede helft van de negentiende eeuw meer en meer gebruikelijk werd Guyana te schrijven. Op oudere kaarten treft men termen als 'Guiana,' 'Fransch Guiana,' 'Britsch Guiana' etc. aan en van oude geschriften kan hetzelfde gezegd worden. Bij voorbeeld HARTSINCK's *Beschrijving van Guiana of de Wilde Kust in Zuid-America* (1770) en de Nederlandse vertaling, van 1644, van RALEIGH's bekende reisverslag. Toch was er geen eenvormigheid. Op een kaart uit 1785 is sprake van de kust van Guayana en een kaart van Is. TIRION is een 'Kaart van geheel Guajana.'

De Fransen hebben, naar uit kaarten blijkt, ook niet steeds Guyane met een i-grec geschreven. Ik trof Franse kaarten aan met 'Guiane Française' en 'Guiane Hollandaise.' Op een Franse kaart uit 1656 wordt het noordelijke deel van het hier besproken gebied tussen de Orinoco en de Amazone Caribana genoemd, en draagt het dieper in het binnenland gelegen, in die tijd nog niet verkende, gebied de naam Guiana.

En de Engelsen, die reeds lang Guiana schrijven, hebben – naar mij uit een kaart met Engelse tekst bleek – ook wel 'French Guyana' en 'British Guyana' geschreven.

¹ *Grande Enciclopédia Portuguesa e Brasileira*, vol. XII, p. 873.

² *Enciclopedia Universal Ilustrada Europeo-Americana (Espasa-Calpe)*, trefwoord Guyana ó Guayana.

³ De nieuwe, sterk gewijzigde, druk verschijnt onder een nieuwe titel: *Suriname en zijn bureu: landen in ontwikkeling* (Meppel, 1968).

⁴ Bespreking van Rev. JAMES WILLIAMS' artikel: The name 'Guiana,' *W.I.G.* 6, 1924, p. 82-91.